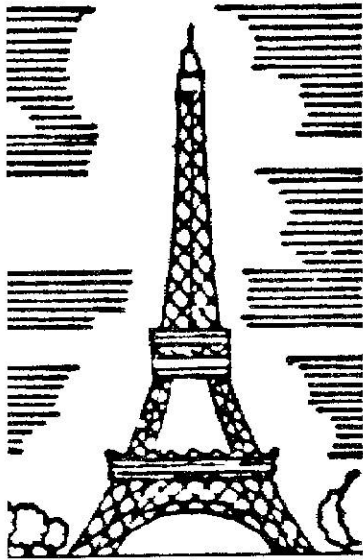

Pháp Quốc, Làm Lại Cuộc Đời

TRẦN VĂN THU

Ái hữu Trần Văn Thu trước đây làm việc tại Bộ Công Chánh, sau làm giám đốc Thủy vận. Ái hữu Thu tốt nghiệp tiến sĩ tại Pháp. Thân phụ ái hữu là thầy Trần Văn Ngọc trước đây dạy môn "Trắc Địa" mà không sinh viên Công Chánh nào mà không biết đến.

Ngành Công Chánh chúng ta, nếu hành nghề tại Pháp thì gặp rất nhiều trở ngại, khó khăn, vì nhu cầu công việc thì ít mà tinh thần kỳ thị bằng cấp, kỳ thị kinh nghiệm thì nhiều. Bài viết sau đây phản ánh một khía cạnh của một số AHCC tại Pháp.

* * *

Chữ "Tôi" đáng ghét, song tôi xin kể chuyện một AHCC ...

Tôi ở ANTONY, một xã giàu có rất tầm thường, thuộc tỉnh HAUTS DE SEINE giàu có nhất nước Pháp, 10 cây số về phía Nam PARIS. Khí hậu tương đối tốt, phía Bắc có vườn bách thảo của tỉnh có tiếng là lớn và

đẹp, bên cạnh lại có vườn bách thảo của xã.

Xã tôi có rất nhiều người Việt Nam cư ngụ, đa số đều học cao và có địa vị xã hội; khi xưa, họ lưu trú tại đại học xá Antony, có xe điện đi thẳng đại học Paris hoặc Orsay; khi ra trường, họ lập gia đình và ở lại xã này. Một phần không nhỏ đã (và đang?) hoạt động theo nhà cầm quyền hiện hữu Việt Nam, nên tôi dè dặt. Dân Pháp ở đây phần không nhỏ là trí thức (? hay là chỉ có bằng cấp mà trí chưa thức vì đã bao năm họ bầu xã trưởng cộng sản cho đến ngày bại lộ gian lận), nay đã thức tỉnh và bầu theo phe hữu.

Sau gần 10 năm sống mỗi người ở một tỉnh xa cách nhau đến một ngày đường xe lửa, năm 1987, lúc vợ chồng tôi đồng tìm được việc làm ở Paris, chúng tôi đi tìm mua nhà. Quanh hiu vì ba con đi học ở xa, chúng tôi lại chọn gần trụ sở xã nơi mà ngày xưa chúng tôi đã làm lễ cưới và đại học xá mà chúng tôi đã

ở.

Năm 1977, đau nặng ở quê nhà vì không chịu đựng chế độ mới, tôi được chính phủ Pháp lờ cho tôi "theo vợ" để chữa bệnh. Chính phủ đưa chúng tôi về ở Clermont-Ferrand. Nơi đây, vợ tôi tìm được việc làm và vay tiền cất nhà.

Vì mất đau nặng, nên không xí nghiệp nào muốn tôi hành nghề "đo đất". Nhờ bạn học cũ tại Viện Địa Dư Quốc Gia, thuộc Bộ Công Chánh và Vận Tải, lo cho đi Guyane ở Mỹ châu để "kiếm tiền". Nhưng khi nghe tí tí giờ đài phát thanh không được để làm thiên văn trắc địa, mới biết là bệnh "điếc" còn hành hạ, và nhất là sau ba tai nạn xe hơi vì "đui", tôi "bị đem" về Pháp, được ân huệ học kế toán kỹ nghệ (tính giá vốn sản phẩm) và hành nghề ở khu Bordeaux trước khi được ân huệ trở về Paris làm chủ sự phòng kế toán kỹ nghệ và thương mại chung cho tất cả các khu và ty địa phương. Nhờ đó mà tôi học khoa học tổ chức và quản trị các cơ quan khách hàng là chính quyền trung ương và địa phương, các xí nghiệp như hỏa xa, điện lực, vận tải..., và tìm hiểu chính trang lãnh thổ, ... Tôi không còn sức khỏe để làm kỹ thuật nữa. Song nghề quản trị của tôi bắt buộc phải biết kỹ thuật sản xuất và khoa học tổ chức xí nghiệp.

Tôi rất thỏa mãn vì được thượng cấp tin cậy, tuy nhiên về quyền lợi thì tôi bị Nha nhân viên tràn ngập nghiệp đoàn thân tả phá chèn ép. Thôi, thời thế thế, thời phải chịu thế.

Vợ tôi cũng được xí nghiệp đem lên trụ sở trung ương Paris.

Ngoài việc làm nuôi thân, đêm đến, tôi hằng suy tư về cuộc chiến đã làm cho đất nước điêu tàn và làm thế nào tái xây dựng Việt Nam. Tôi hoạt động trong giới chính trị Pháp, giới công nhân thành kỹ sư của Pháp, giới kỹ thuật Việt Nam và không quên

viết bài cho... Lá thư Công Chánh và một số Ái hữu Việt Nam khác, để người ta nhớ sự việc cộng sản và nhất là tìm hiểu kỹ thuật gia phải làm gì sau cộng sản. Tôi được bầu tổng thư ký hội kỹ sư (cụ công nhân tự học không qua một trường nào cả) do Chính phủ Pháp trực tiếp trao bằng kỹ sư. Nhiệm vụ đó cho phép tôi giao thiệp với các Hội khác thuộc hội đồng Quốc gia khoa học và kỹ sư Pháp. Nhiệm vụ không hoàn tất nổi của Hội tôi là một bài học cho suy tư về tương lai Việt Nam. Nhiệm vụ chính của Hội là phải thỏa mãn nhu cầu xã hội Pháp 500 "Kỹ sư Cụ Công Nhân" mỗi năm, nhưng thi cử chưa cho phép đạt hơn 100 bằng cấp mỗi năm mà trong đó 3/4 đã học hết cử nhân ở đại học hoặc đã có trước cả bằng kỹ sư hay tiến sĩ (như trường hợp của tôi).

Tất cả đều làm cho tôi suy tư nhiều về giáo dục, tổ chức công quyền, chính trị lãnh thổ... và nhất là một dự án xã hội sau cộng sản mà tôi có khả năng đề ra. Dự án xã hội trong đó tư bản đỏ (cấp ưu tú do ông ANDROPOV, chủ tịch KGB Liên xô, sáng chế năm 1980 để sau đó thay thế cộng sản trong nền dân chủ) chỉ còn quyền hành không hơn các giới khác. Các bạn đồng hương cùng cơ quan chỉ làm việc để nuôi thân và không có cái suy tư của tôi (suy tư của một người đã ở trung ương Bộ công chánh và giao thông vận tải VNCH).

Giờ rảnh rang, vợ chồng tôi tiêu khiển đi thăm bà con, bạn bè Việt Nam, hoặc đi bộ trong vườn bách thảo mệnh mông cạnh xã, hoặc chờ đón con và cháu ngoại nghỉ phép về thăm. Nghỉ hè thì chỉ chờ con sắp xếp ở núi hoặc biển và chạy theo nó, tôi không thì giờ và khả năng để tự lo lắng việc đó.

Nhiều lúc suy nghĩ, tôi không biết có nên cảm ơn ai đã gây ra điều

tàn làm cho tôi xa quê hương hay không? Quả thật, mười ba năm trời làm công chức VNCH, tôi ở đậu nhà bên ngoài của con, trời mưa nước ngập đến đầu gối; muốn đưa con lớn sang Pháp học, mà không có khả năng. Nếu chính quyền hiện hữu trọng dụng (tôi không có ý định đi tản) hay bao dung (tôi có ý định bỏ công chức ra ngoài làm ăn), thì ngày nay ba con tôi không làm kỹ sư ở Pháp mà vợ chồng tôi cũng không có căn nhà khang trang, mặc đầu tới Pháp với vài va li quần áo, vài trăm quan và cặp mắt mờ hần.

Bạn học cũ Pháp của tôi đều hưu trí, chỉ có một người còn làm việc vì anh là Phó Tổng Giám Đốc của Viện Địa Dư Quốc Gia, nên được giữ lại 10 năm. Tôi rất sợ bị "điền viên vui thú vị", vì chưa đóng đủ 37 rưỡi niên liễm. Ngày bị bắt buộc ra đi, tôi sẽ hưởng hưu liễm rất thấp, tuy nhiên sẽ đủ sống ở Pháp nhờ hưu liễm của... vợ.

Thời thế Việt Nam đã thay đổi lớn. Kinh tế tập trung chỉ huy cộng sản đã nhường chỗ cho kinh tế tư bản

đổ rất hấp với ý muốn và quyền lợi của giới tài phiệt quốc tế, theo kế hoạch ông ANDROPOV; người người di tản đã đi đi về về Việt Nam làm ăn. Tôi không có khả năng sống trong khung cảnh đó, vì trái với ý nghĩa chính của cuộc tha hương cầu an và lương tâm của tôi.

Ngày nay ba con tôi không cần dùng tôi nuôi nữa. Tôi đang sung sướng. Tuy nhiên, tôi mơ ước, mai kia, một nền kinh tế thị trường thật sự chân chính đến với quê hương, nếu sức khỏe còn cho phép, và nếu quê hương cần dùng, tôi sẽ mang về quê hương chút ít kinh nghiệm mà tôi đã học và hành ở tổ quốc tiếp đón tôi. Tôi sẽ chuyển đến sinh viên trẻ tại trường công chánh và cả các trường y khoa, văn khoa, nông khoa... cái tư tưởng yêu mến xí nghiệp, cái tổ chức công quyền, cái chính trị lãnh thổ trong đó mỗi người Việt Nam đều có may mắn như nhau để đồng tiến hóa. Ngày quá khó đó đến, tôi sẽ được hạnh phúc 100%.

Can Đảm Chưa?

Trong một phòng chữa răng nọ, vị nha sĩ sửa soạn nhổ chiếc răng cho một nhà lực sĩ vô địch quyền Anh. Khi đưa kềm vào miệng lực sĩ, nha sĩ nhận thấy lực sĩ tỏ vẻ run sợ. Ông liền ngừng tay sai người nữ y tá đem tới chai rượu Vich-ky để lực sĩ uống cho có can đảm. Sau khi lực sĩ uống cạn một ly rượu mạnh, nha sĩ hỏi:

— Ông đã đủ can đảm để tôi nhổ chiếc răng đó chưa?

Lực sĩ lắc đầu tỏ vẻ còn run sợ lắm, nha sĩ liền rót ly thứ hai. Uống hết ly thứ hai, lực sĩ vẫn tỏ vẻ run sợ. Anh ta uống đến ly thứ ba, thứ bốn, nhưng vẫn còn run lắm, chưa dám cho nhổ răng. Sau cùng anh ta nốc cạn hết chai Vich-ky, nha sĩ hỏi:

— Sao? Bây giờ hẳn ông đã đủ can đảm rồi chứ?

Lực sĩ khi đó đã thấm hơi men, trợn mắt trả lời:

— Đủ chớ! Bây giờ thì tôi can đảm lắm, tôi sẽ đánh chết cha đứa nào dám đụng tới cái răng của tôi!